

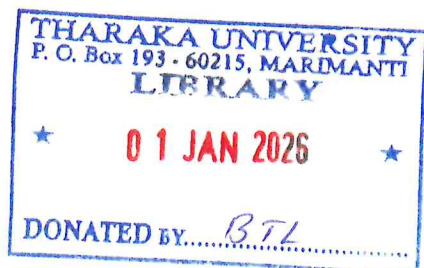
Tûthoomeni Kîtharaka

2

Tûthoomeni Kîtharaka 2

003/2026

Tharaka primer - Trial Edition
Compiled by Zacchaeus Kîbiûbî,
Gabriel Karaba and Alice Larsen

Illustrations by Luise Gull

© 1995 Bible Translation and Literacy

P. O. Box 44456

Nairobi

Copyprinted by
Summer Institute of Linguistics 1995

P. O. Box 44456

Nairobi

SPEC

PL

8030

T88

1995

21

Kîthoomo 1

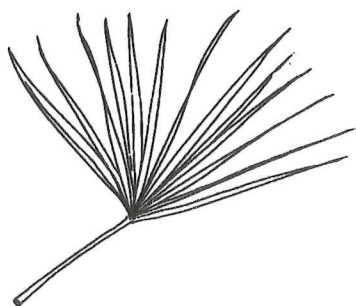
Ûyû i Kîbaara.
Kîbaara i mûrîmi.

Ûyû _____ Kîbaara.

Kîbaara i _____.

a
i
u

kaana
mûrîmi
arî

rûrara

¹

rûrara
rû

²

û	a	i	î
rû	ra	ri	rî

³

rû	ra	ri	rî
rûû	raa	rii	rîî

^{4a}

rû	i	rî
rî	ra	rû
a	ra	û

^{4b}

rû ra ra
rûrara
û rî rî
ûrîrî

⁵

Rûrû i rûrara.
Rûûra i rûrara.

Rûrû i rûrara.
 Rûrara rûrî ûrîrî.
 Rûrara rûûra!
 Rûrî aara ûrîrî.

r R Rûrara rûrî ûrîrî.

Kîthoomo 2

Ûyû i Karîmi.
Karîmi i mûka wa Kîbaara.
Karîmi i mûkii, nagûkia.

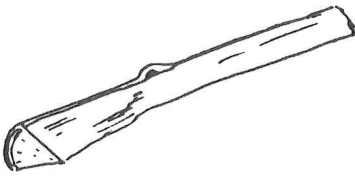
_____ i Kîbaara.

_____ i mûka.

arî
ûyû
wa

Kîbaara
Karîmi
mûrîmi

¹ karûkû
ka

karûkû

²

a	û	i	î
ka	kû	ki	kî

³

ka	kû	ki	kî
ra	rû	ri	rî

^{4a}

ka	i	kû
ra	rû	a
û	rî	ki

^{4b}

rû rî kû
rûrîkû
rû kû
rûkû

⁵ Karûkû karî ûrîrî.
Rûrara rûrî ûrîrî.

Karûkû kara karîkû?
Karî aara rûrara rûrî.
Karûkû karî ûrîrî.
Rûrara rûrî ûrîrî.

k K Rûkû rûra rûrîkû?

Kîthoomo 3

Kîbaara i mûrîmi.
Arîmaga mwere.
Arî na mûnda ûmûnene mûno.

ûyû i _____.

Karîmi i _____ wa Kîbaara.

wa
nagûkia
Karîmi

mûrîmi
mûka
ûyû

mûrîmi

¹ mûrîmi
mû

²   û   a   î   i
mû   ma   mî   mi

³   mû   ma   mî   mi
rû   ra   rî   ri

^{4a}

mû	kû	mi	rî
rû	ra	i	û
rî	a	mî	ma

^{4b}

mû	kû	rû
mûkûrû		
mû	rî	mi
mûrîmi		

⁵ Mûkûrû ûra i mûrîmi.
Mûkûrû ûûra i mûrîmi.

Mûkûrû akûmaama.

Aamaama ûrîrî.

Aakûmaamîra rûrara rûra.

Mûkûrû ûûra i mûrîmi!

m M Mûkûrû ûûra i mûrîmi.

Kîthoomo 4

Karîmi nakûruga ûcûrû.
Arîruga ûcûrû bwa mwere.
Karîmi i mûkii.

Kîbaara i _____.

Arî na _____.

mûka
mûnda
mûrîmi

mûno
mûnda
mûremu

mûruruku

¹ mûruruku
ku
u

²

u	u	u
ru	ku	mu

³

ru	ku	mu
rû	kû	mû

^{4a}

mû	ru	ka	kû
a	ma	rî	rû
î	ku	ra	û

^{4b}

ka ru ru ku
karuruku
mû ru ru ku
mûruruku

⁵ Rîîka mûruruku!
Rîîka rîîka mûruruku!

Ôûra i mûruruku.

Kaara i karuruku.

Karuruku ka mûruruku.

Rîîka mûruruku.

---

u U Ôûra i mûruruku.

Kithoomo 5

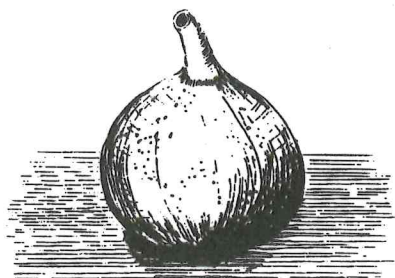
Gîkuru gîkî i gîa Kîbaara.
Ûcûrû bûrî gîkuruni.
Kîbaara neendeete ûcûrû mûno.
Kîbaara athiyaga mûndani rîonthé.

Karîmi i _____.

Arîruga _____.

mûno
mwere
mûkii

gîkuru
ûcûrû
gîtî

gîkuru

¹ gîkuru
gî

²   î   a   u
gî   ga   gu

³   gî   ga   gu
kî   ka   ku

^{4a}

gî	rî	ru	û
i	kî	ma	u
ku	mu	a	ga
î	mi	gû	ka

^{4b}

gî ku ru gîkuru
ga i ga gaiga

⁵ Gîkuru gîkî i kîaû?
Gakuru gaka i kaaû?

Gîkuru gîkî i kîaû?

Igîa Karîmi.

Gîkuru gîa Karîmi kîrî marumu.

Gaiga gîkuru gûku ûrî!

g G Gîkuru gîkî i kîaû?

Kîthoomo 6

Ûyû i Mûtugi.
Mûtugi i kaana ga Kîbaara.
Mûtugi i gîtûra îria.
Kaana gaka gatrî ûgîti.

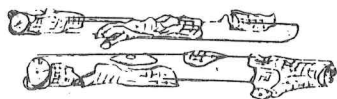
_____ gîkî i gîa Kîbaara.

Ûcûrû _____ gîkuruni.

guuru
gîkuru
gaka

bari
bara
bûrî

¹ | tûti
tû

tûtî

²

û	u	i	î
tû	tu	ti	tî

³

tû	tu	ti	tî
kû	ku	ki	kî

^{4a}

mû	tî	tû	gû
tu	ra	rû	ku
ga	mî	û	rî
kû	ma	na	tî

^{4b}

mû tî mûtî
gû tu ra gûtura

⁵ Tura kurû!
Tiga gûtura kurû!

Karîmi agûtura kurû.

Amîtura na tûtî tûra.

Tûtî tûra tûrî ûrûrû.

Amîturîra kûmaama ûrîrî.

Arîmîîraga, "Tiga kûmaamaga ûrîrî."

t T Arîmîturaga na tûtî tûtu.

Kîthoomo 7

Kaana gaka geetegwa Kîrema.
Kîrema i mûruagina wa Mûtugi.
Kîrema i mûremu mûno.

Kîbaara arîmaga _____.

Karîmi i _____.

ûrîrî
mûka
mwere

mûti
mûkii
mûkûrû

rûreere

¹

rûreere
re
e

²

e	e	e	e
re	ke	te	ge

³

re	ke	te	ge
rî	kî	tî	gî

^{4a}

rû	kû	re	gû
ga	ra	ru	ki
mû	ma	ge	kî

^{4b}

rû re e re
rûreere

rû ge e ge
rûgeeege

⁵

Kîrema, ûraga rûreere!
Kîrema akûûraga rûreere.

Rûgeeege rûkûrûma Kîrema.

Kîrema gaakûûragaga rûreere.

Karîmi agûûkia mûkûrû ûra.

Mûkûrû agûûkîra aûraga rûgeeege!

e E Kîrema gaakûûragaga rûreere.

Kîthomo 8

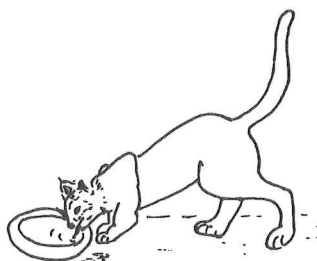
Kabaka gaka i ka Mûtugi.
Kabaka i keendeete îria mûno.
Kabaka ka Mûtugi i kaûragaga mbea.

Mûtugi i gîtûra _____.

Kaana gaka _____ ûgîti.

irio
îria
îcia

gatiî
gîtûra
gakûî

¹ kabaka
ba

²

a	e	i	u
ba	be	bi	bu

³

ba	be	bi	bu
ga	ge	gi	gu

kabaka

^{4a}

mû	ba	tu	ka
ku	gî	gi	kû
mi	ge	rî	rû
bû	i	ga	î

^{4b} ka ba ka
kabaka

gî ka a bû
gîkaabû

⁵ Kabaka gaka.
Kabaka gaku.

Kabaka îgakûrîa rûgeege.

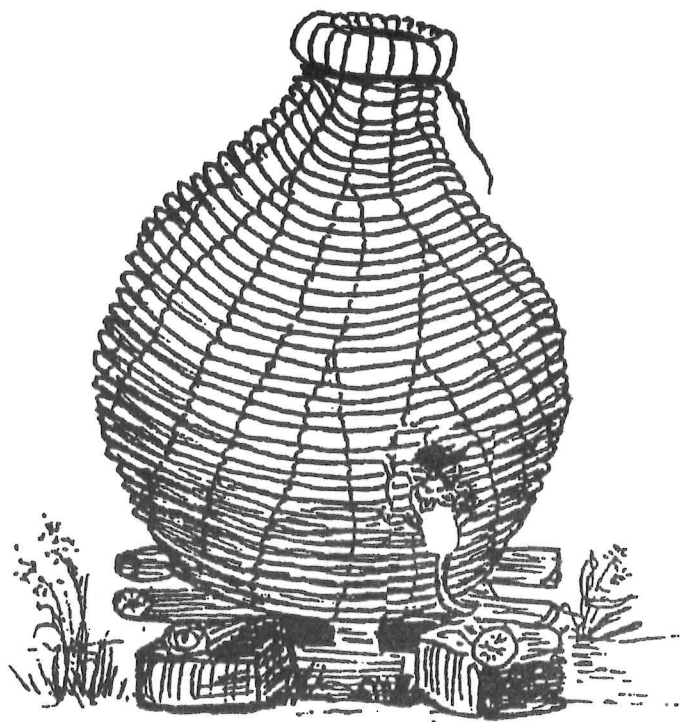
Kabaka gaka ika Mûtugi.

Kabaka ka Mûtugi gakûbaa.

Karîmi akûgaiga gîkaabû ûrîrî.

b B Kabaka gaka ika Mutugi.

Kîthoomo 9

Mwere ûrî mûrûrûni.
Mbea nîgûtûra mûrûrû.
Îgatûra, yarîa mwere.
"Mûtugi! Rete kabaka karîe mbea."

Mûtugi i _____ ga Kîbaara.

Kîbaara i _____.

kaara
kaarî
kaana

mûrîmi
mûrîma
mûrimo

¹ mbea
mbe

mbea

²

e	a	i	î
mbe	mba	mbi	mbî

³

mbe	mba	mbi	mbî
be	ba	bi	bî

^{4a}

mbe	ru	ra	ri
gî	tû	bû	kû
ba	mbi	ti	ka
mbû	ga	gû	rî

^{4b}

mbi ti
mbiti
mbû ri
mbûri

⁵ Kabaka ka Mûtugi.
Gîkaabû gîa Karîmi.

Mbea îgûtûra gîkaabû.
Kabaka gakûrîa mbea.
Mbûri îkûrîa gîkaabû.
Mbiti îkûrîa mbûri îra.

---

mb Mb Mbiti îkûrîa mbûri.

Kîthoomo 10

Mûtugi nagûceria kabaka.
Kabaka nako karî mwembeni.
Mûtugi atikeene.
Arî bata nako mûno.
Naata akaarûtha?

Mbea îgatûra mûrûrû, yaria _____.

Kabaka _____ Mûtugi i kaûragaga
mbea.

mweri
mwere
mwene

bwa
ga
ka

kaana

¹ kaana
na

²   a   u   û   e
     na   nu   nû   ne

³   na   nu   nû   ne
     ma   mu   mû   me

^{4a}

ka	ne	û	mba
i	na	nu	ra
naa	rî	re	nî
kû	rû	ba	mû

^{4b} ka a na
kaana

⁵ Mbaka îrî na kabaka.
Kabaka ka mbaka.

Kaana karî na kabaka.

Mbaka îra nene îrî naaû?

Îrî na Mûtugi.

Mbaka inu nene nîa mûkûrû.

Mbaka îrî na kabaka.

n N Mbaka inu nene nîa mûkûrû.

Kîthoomo 11

Mûtugi akwona Wanja mwembeni.

Wanja i mwaragina wa Mûtugi.

"Wanja, ûkwona kabaka?"

"Igaaka mwembeni."

Mûtugi agwata kabaka enûka nako.

Kîbaara i _____.

Karûmi nagîkia _____.

mûremu
mûrîmi
mûrûrû

ûrûrû
ûrîrî
ûcûrû

mwembe

¹
mwembe
mwe
we

²

we	wa	wi	wî
mwe	mwa	mwi	mwî

³

we	wa	wi	wî
mwe	mwa	mwi	mwî

^{4a}

mwe	mbe	we	ka
nu	tû	me	ba
mû	û	ne	ga
no	rî	ni	tî

^{4b}

mwe mbe
mwembe
we e nu
weenu

⁵
Mwembe weetû.
Mwembe weenu.

Kabaka karî mwembeni.

Mwembe weenu ûrî na membe.

Membe imeega mûno.

Mwembe i mûtî ûmûnene

w W Kabaka karî mwembeni.

Kîthoomo 12

Karîmi nagûkaa ndara. Ndara
ino icia gûtuma ikaabû. Wanja
akari akûbî na Karîmi. Karîmi
akaarutana Wanja gûtuma gêkaabû.

Wanja i _____ wa Mûtugi.

Mbea nîgûtûra _____.

mwaragina
mûruang'ina
mwarayia

marûrû
mîrûrû
mûrûrû

¹ ndara
nda

²

a	u	i	û
nda	ndu	ndi	ndû

³

nda	ndu	ndi	ndû
na	nu	ni	nû

ndara

^{4a}

nda	ra	ni	gû
ti	rû	û	kû
rî	na	ga	ndû
ka	mi	mbi	gu

^{4b}

nda ra ndara
ndû mi a ndûmia

⁵ Ndaakaa ndara.
Ûtikaa ndara.

Rûrara rûûra rûkûrî ndaraani.

Gaiga agu ndaraani!

Karîmi agaakaa ndara.

Na niigû indaakaaga ndara.

Imbi ûkandûmia ndaakaa ndara?

nd Nd Na niigû indaakaaga ndara.

Kîthoomo 13

"Guri, guri, cûûcû akûûya!
Cûûcû kabaka geetû ikaûragire mbea!"
"Ikû mbea ikûrî?"
"Ka îgûtûraga mûrûrû weetû."

Rete kabaka karîe _____.

Mûtugi nagûceria _____.

mbia
mbea
mbua

kabaka
kabuku
kabara

cûûcû

¹ cûûcû
cû

²

û	u	a	e
cû	cu	ca	ce

³

cû	cu	ca	ce
tû	tu	ta	te

^{4a}

cû	a	mû	rî
û	rû	bû	ba
na	ni	ce	ci
î	kî	ra	ri

^{4b}

cû û ba
cûûba
û cû rû
ûcûrû

⁵ Cûûcû arî na cûûba cîîrî.
Ûcûrû bûrî cûûbani.

Cûûcû arî mûciî.

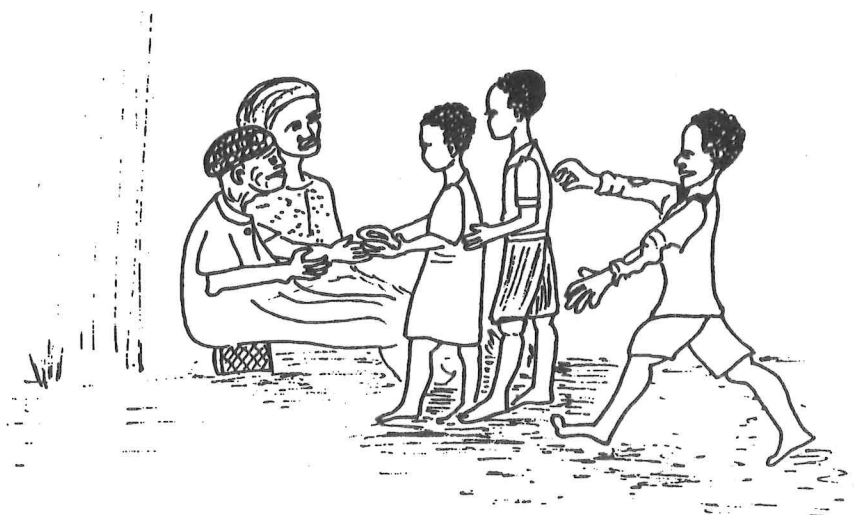
Cûûcû arî na cûûba cîîrî.

Ceria cûûba cia cûûcû!

Îkîra ûcûrû cûûbani cia cûûcû!

c C Cûûcû arî na cûûba.

Kîthoomo 14

Cûûcû nanyunyaga ûcûrû bwa îria.

"Ka ûcûrû cûûcû, ûnyue!"

"Reete, ûywakwa!"

"Wanyua, ûndutane gûtuma
gîkaabû î. Taata nakaire ndara."

Kîbaara neendeete ûcûru _____.

Karîmi î _____ wa Kîbaara.

mûno
mûka
mûkii

Mûnda
muka
muuka

¹ nyanya
nya

nyanya

²

a	û	i	î
nya	nyû	nyi	nyî

³

nya	nyû	nyi	nyî
nda	ndû	ndi	ndî

^{4a}

nya	ma	ka	ge
te	ru	tû	na
rî	re	ga	cû
ci	ra	ni	gû

^{4b}

nya ni nyani

nya ma nyama

⁵

Nyama cietû. Kanyama geetû.

Cûûcû agûtûreetera nyama.

Karîmi ruga nyama na nyanya!

Ûcooke wîkîre nyani!

Kîrema endeete kûrîa nyama irî
na nyani na nyanya.

ny Ny Ruga nyama na nyanya.

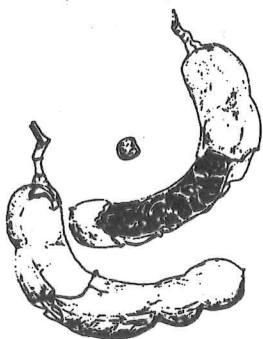
“Nûû ûkûthi muuroni kûnyuithia?
Kîrema, îthi ûkanyuithie. Wathi
ûkathekanie kuî! Ûkaaya, ûmbîthîre!”

Taata nakaire _____.

Ndara itumaga _____.

ndara
ndigû
ndebe

gîti
gîkuru
gîkaabû

ûthithi

¹

ûthithi thi

²

i thi	î thî	e the	a tha

³

thi ti	thî tî	the te	tha ta

^{4a}

mû	û	kî	bû
thi	ni	tû	tu
rî	te	ge	î
na	tha	ra	ci

^{4b}

û thi thi ûthithi

ka the ti ni kathetini

⁵ Ûthithi bûrî mûthithini.
Kîthithi kîrî mûthithini.

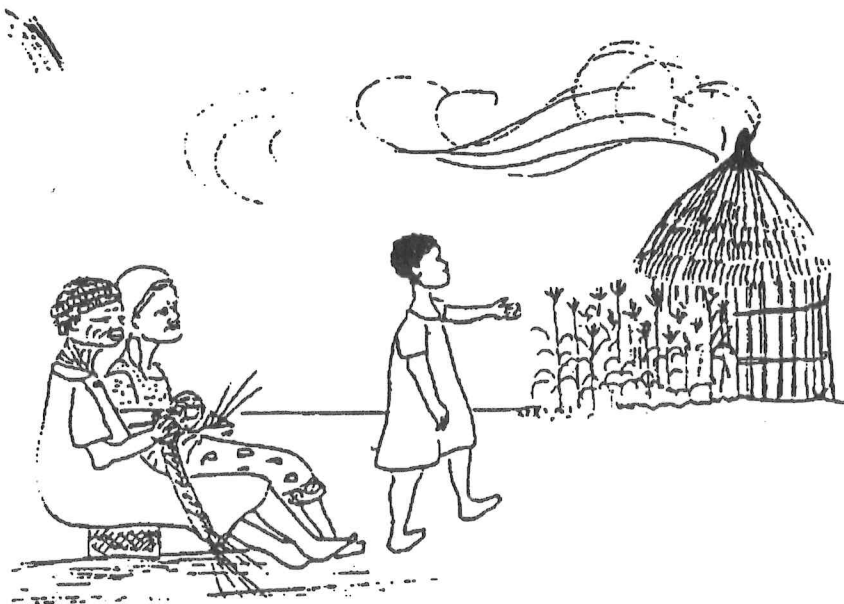
"Thaa cia kûnyuithia igûkinya.
Mûtugi îthi ûgeete Kîrema! Arî
naara mûthithini. Naata akûrûtha
mûthithini?"

"Naakûrîa ûthithi."

"Neekîre ûthithi kathetini.
Athi akanyuithie akîthamba."

th Th Naata akûrûtha mûthithini?

Kîthoomo 16

Nyomba ya cûcû nîa mpando.

"Nûû ûkûûmbûkia ntoogo nyomba ya cûcû?"

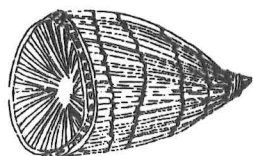
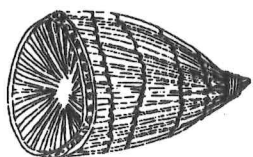
"I Kîrema ûgwokia kanyoni. Aûragire aumîite muuroni."

Kîbaara nanyunyaga _____ bwa
îria.

Ndara ino ícia gûtuma _____.

ûrûrû
cûcû
ûcûrû

ikabi
ikabû
îkara

mîgono

¹

mîgono
no
o

²

o	o	o	o
no	nyo	tho	ndo

³

no	no	no	no
nû	nyû	thû	ndû

^{4a}

to	ma	ka	co
wo	tho	ta	na
rî	ro	ga	thî
mî	tho	no	go

^{4b}

mî go no mîgono
mî tho ro mîthoro

⁵ Agaacooka woogoro.
Arîcooka woogoro.

Kîrema agaacooka woogoro.

Aakamata mîthoro aathî nîo.

Kîrema neendeete gûtega mûno.

Ationaga toro agîîciiria.

Arootaga na mîgono na mîthoro

---

o O Kîrema agaacooka woogoro.

Kîthoomo 17

"Kîrema, nûnyuithirie ng'ombe?"

"Ii, ninyuire Taata!"

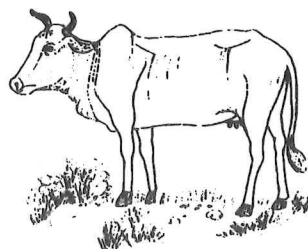
"Nabu ikû irî îndî? Kanyoni iko kanene kîrî ng'ombe? Ithî weendî ûgaicerie!"

_____ ûkûthi kûnyuithia ng'ombe.

Kîrema nagwokia _____.

niû
nuu
nûû

kanyoni
gapandi
gatong'o

ng'ombe

¹ ng'ombe
ng'o

²   o   u   a
ng'o   ng'u   ng'a

³   ng'o   ng'u   ng'a
go   gu   ga

^{4a}

ng'o	mbe	ndu	î
i	rî	no	na
me	re	ga	nye
kî	ma	û	nu

^{4b}

ng'o mbe ng'ombe
ng'o ndu ng'ondû

⁵ Ng'ondû îmbega.
Ng'ondû imbega

Ng'ombe irî na ng'ondû.

Ng'ondû ino i ng'ondû imbega.

Kîrema ûmenyeere ng'ombe inu î!

ng' Ng' Ng'ombe irî na ng'ondû.

Kîthoomo 18

**“Ûû! Ng’ombe ikûrîa mpeempe ira
ciaitha.”**

**Kîrema naugîîtie kûringa ng’ombe.
Mpeempe ino icia Mpanda. Mpanda
agaatûra Kîrema. Ûremu bwa Kîrema
bûkûmûta.**

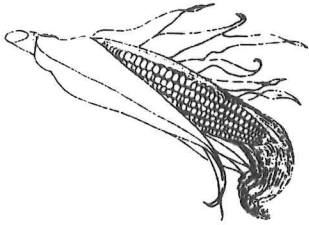
Mpanda ————— Kîrema.

Ng’ombe ikûrîa —————.

agaata
akoona
agaatûra

mpandi
mpeempe
Ng’ondû

¹ mpeempe
mpe

mpeempe

²

e	o	î
mpe	mpo	mpî

³

mpe	mpo	mpî
mbe	mbo	mbî

^{4a}

ng'i	mpo	ndo	î
i	rî	bû	ni
mpa	ru	ta	nye
ra	mpe	cu	na

^{4b}

mpa ndo ni mpandoni
mpa a mpo mpaampo

⁵ Mpaampo irî mpong'ini.
Mpaampo îrî mpandoni.

Rutani mpeempe mpandoni!

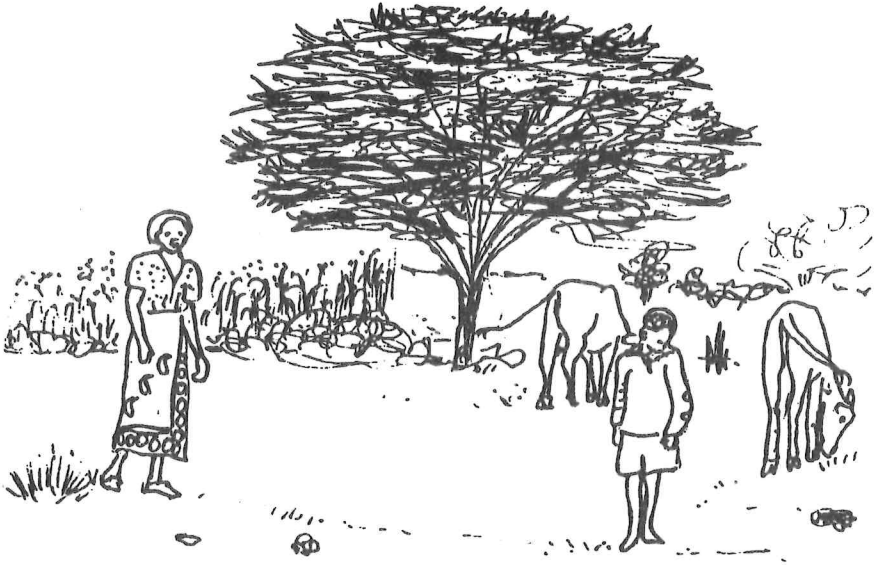
Kururiani mpoora mpoora!

Bûcuurie agu mpong'ini, inu irî na
mpaampo!

Îndî bûmenyage mpaampo nirûmanaga!

mp Mp Rutani mpeempe mpandoni.

Kithoomo 19

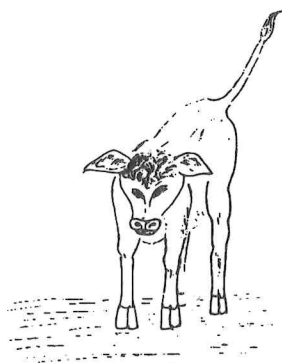
Ng'ombe igûkinya mûciî. Kayaû ga Kaboro gatiî oogo. "Kîrema! Karîkû kayaû ga Kaboro? Ûkaaya kwîgua i kaûrire ûkoona thîîna." Kîrema arî na ûguaya. Narîthirie mpeempe ciaitha, na aata kayaû ga Kaboro.

Mpempe ino icia _____.

_____ ga Kaboro.

mpandi
mpanda
mpando

kayaû
kayiû
kayûgû

kayaû

¹ kayaû
ya

²

a	e	i	o
ya	ye	yi	yo

³

ya	ye	yi	yo
nya	nye	nyi	nyo

^{4a}

ng'i	ke	na	ki
î	rî	yû	ni
tha	ya	û	ga
ka	kû	thi	a

^{4b}

yû ki a
yûkia

ka rî ya ga
karîyaga

⁵

Kayaû na ng'ina.
Kayaû ka ng'ina.

Yûkia kayaû ûthaîke!

Gakaaya kûthi gakaûra.

Kîrema akûrega kûthaîka
kayaû.

Kayaû ga Kaboro karîyaga
na ng'ina.

y Y Yûkia kayaû ûthaîke.

Kîthoomo 20

Kîrema agûcooka gûceria kayaû.
 Akubî na mûnda wa Mpanda arîîkana
 na njoka. Njoka înu i kîrîa manyore.
 Kîrîa manyore i njoka îmbîî mûno.
 Kîrema auga rîmwe garû; nagûcooka
 mûciî akîrîraga. Agîkinya eethîra
 Mpanda nareetire kayaû.

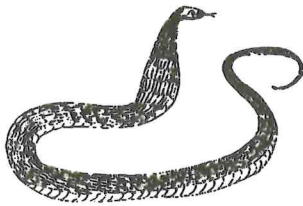
Nyomba ya Cûûcû nîa _____.

Kîrema _____ na ûguaya.

mpanda
 mpando
 mpandi

arî
 ndî
 barî

¹ njoka
njo

njoka

²

o	a	î	û
njo	nja	njî	njû

³

njo	nja	njî	njû
nyo	nya	nyî	nyû

^{4a}

njo	nja	ra	ka
î	rî	nya	ti
mû	mbe	ma	ga
gu	gû	tha	rû

^{4b}

njo gu njogu
njû kî njûkî
nja ra njara

⁵

Njoka îtirî njara. Njogu îrî njara.

Njoka ti nyamû mbega.
Îtirî magûrû ta njogu.
Îtirî mathagu ta njûkî.
Îtirî njara ta muntû.
Njoka îrî cûmû mûno.

nj Nj Njoka îkûrûma njogu.

Kîthoomo 21

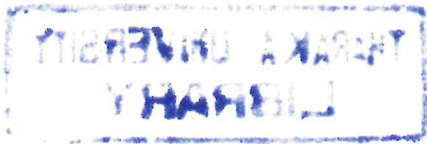
Kîbaara na Karîmi bakwîgua baathûûra mûno, nûntû bwa Mpanda kwithûka kwao. Gûtirî kîgiria Kîrema aturwa îmunthî, wana akarombia ngîrî ndwara. Kûrega kwathîka gwake gûkûmûta. Karîmi akûthi kuuna kathanju.

Kîrîa manyore i _____ îmbîi mûno.

njoka
njogu
njûgû

Kîrema _____ rîmwe garû.

augia
auga
aûga

1 kwanda
kwa

kwanda

2

a	î	o	e
kwa	kwî	kwo	kwe

3

kwa	kwî	kwo	kwe
mwa	mwî	mwo	mwe

4a

kwa	kwe	kwo	ga
î	na	ba	i
ndî	mû	ti	ga
no	kwi	nda	rû

4b

kwa nda kwanda

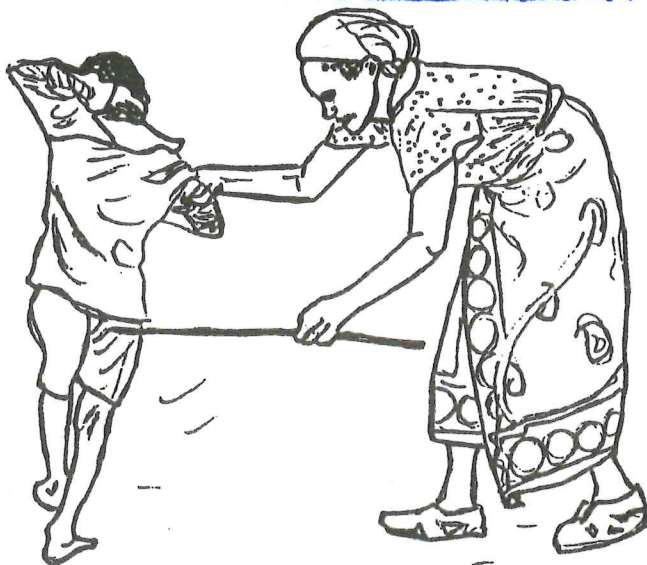
kwa ga kwaga

kwo na kwona

5 Nakwenda kwanda.
Atikwenda kwaga.

Kwaga i kwa ba kwona.
Îndî kwaga mûno ti kwegaga.
Karîmi nakwenda kwanda.
Nakwenda kwina akîîya
kwanda.

kw Kw Kwaga i kwa ba kwona.

Kîrema nagûturwa i ng'ina. Arîturîwa
ûremu bwake. Naarîthirie mpeempe
cia Mpanda. Na aata kayaû ga
Kaboro. Arîturwa na kathanju ka
mûthithi. Kîrema ariturwa akîrîraga.

Wana akarombia _____ ndwara.

Kîrema nagûturwa i _____.

ngiri
ngîrî
nguru

nkîna
nkima
ng'ina

rweria

¹

rweria
rwe

²

e	i	î	a
rwe	rwi	rwî	rwa

³

rwe	rwi	rwî	rwa
mwe	mwi	mwî	mwa

^{4a}

rwa	rwe	ka	na
i	rû	ga	ri
tû	rî	mû	a
mi	no	ndi	re

^{4b}

rwe ri a
rweria

rwa nda
rwanda

⁵

Karîmi naandire rweria.
Rweria rwandirwe i Karîmi.

Ugia rwîro ûreete rweria!
Rweria rûrû i rwetû
Rwakûûrirwe rwanda.
Rwandirwe i Karîmi.
Rweria rwetû i rweга mûno.

rw Rw Rweria rwetû i rweга mûno.

Kîthoomo 23

Kîrema nakari rwarani bwaiti ya mûciî.
Akwîgua ûrûrû mûno aaturwa.
Atikwenda gûcooka mûciî. Arîona
taka agaaturwa kaîrî. Kîrema
nagûcwa bwa kûthi.

_____ kwathîka gwake
gûkûmûta.

Kîbaara na Karîmi bakwîgua _____
mûno.

kûruga
kûriga
kûrega

baathûûra
baathîira
baathîika

îcwe

¹   îcwe
      cwe

²   e   a   o   u
      cwe   cwa   cwo   cwu

³   cwe   cwa   cwo   cwu
      bwe   bwa   bwo   bwu

^{4a}

bwa	ya	cwe	ga
ka	gû	ro	nî
cwa	rwe	gu	a
na	ri	û	i

^{4b}   î cwe
      îcwe

      bwa i ti
      bwaiti

⁵   Kaboro nîgûcwa kayaû.
      Gacwe nagucwa kayaû.

Cwa rweria bwaiti!

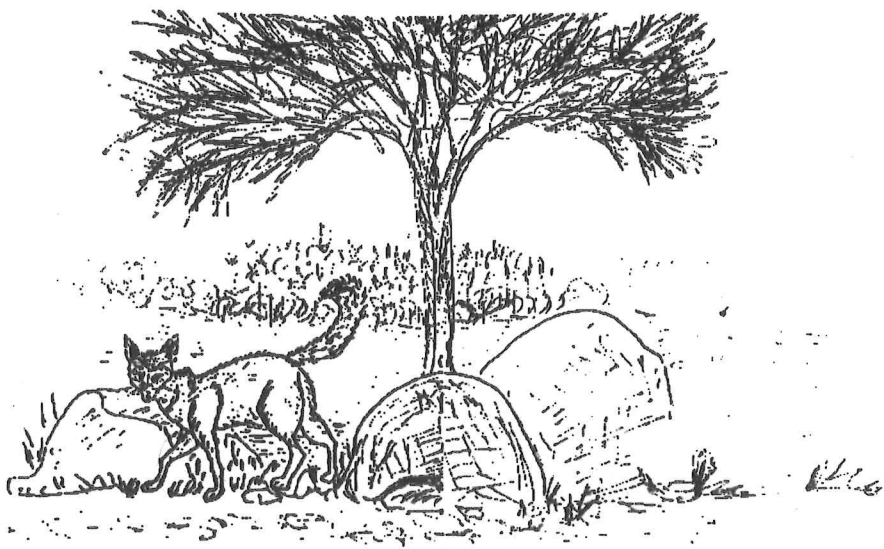
Îcwe rîgûkabwa rîkîrîa rweria.

Gacwe reetera Mûtugi ûcûrû bwenu!

Tûkaanyua bwetû bwarûra.

bw Bw cw Cw Cwa rweria bwaiti.

Kîthoomo 24

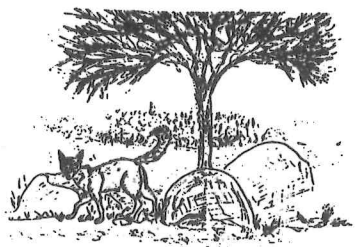
Kîrema akwona mbwe. Agûrûka
rwarani na mpwî. Mbwe yona Kîrema
yaringa mpagaaga. Yathitimûka na
mpwî, yaugia na njîra. Kîrema augia
rwîro athûngîra mûciî. Agîcûûba
waagu oona njoka îra kaîrî. Mbu îra
aringire agu yarî nene mûno.

Kîrema akwîgua ————— mûno aaturwa.

Arîona ————— agaaturwa kaîrî.

ûrûrû
ûrûru
ûruru

tika
taka
tûka

¹ mbwe

²

e	a	î
mbwe	mbwa	mbwî

³

mbwe	mbwa	mbwî
mpwe	mpwa	mpwî

mbwe

^{4a}

mbwe	mpwî	mbwa	mbwî
î	kî	mpa	ma
û	tû	mbe	mpu
ti	re	rî	kû

^{4b}

ma û mbwa
maûmbwa

⁵

Mbwe îrî mpwî.
Mbwe arî mpwî.

Reete mbwî na mpwî!

Mbwe îtirî mbwî.

Kîrema mpa maûmbwa!

Tûkûmbe mbwe îno mpu
na maûmbwa.

Mbw Mpw Reete mbwî na mpwî!

Kîthoomo 25

Kîbaara eegua Kîrema akiuga mbu.
Auma na mîguî na ûta. Waagu rûgirini
oona njoka îra kîrîa manyore.
Amîratha na mûguî ûmwe.
Yeekururia, îkiuga îthûngîra rûgirini.
Amîratha na mûguî gûngî yakua.

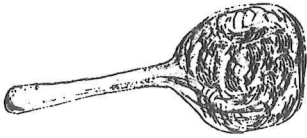
Kîrema agûta kayaû ga _____.

kaboro
kaburo
kabiro

Kîrema nakari _____ bwaiti ya mûciî.

rwareni
rwaruni
rwarani

¹ nkûngûgû
nkû

²

û	u	i	o
nkû	nku	nki	nko

³

nkû	nku	nki	nko
kû	ku	ki	ko

nkûngûgû

^{4a}

nkû	ngû	gû	ne
ba	nî	rî	na
ci	kû	ru	ga
nki	ma	ni	ra

^{4b}

nki ma
nkima
nku ba
nkuba

⁵ Nkûngûgû înene.
Nkûngûgû nîînene?
Nkûngûgû nîînene.

Wanja arî na nkû.

Kîbaara arî na nkûngûgû.

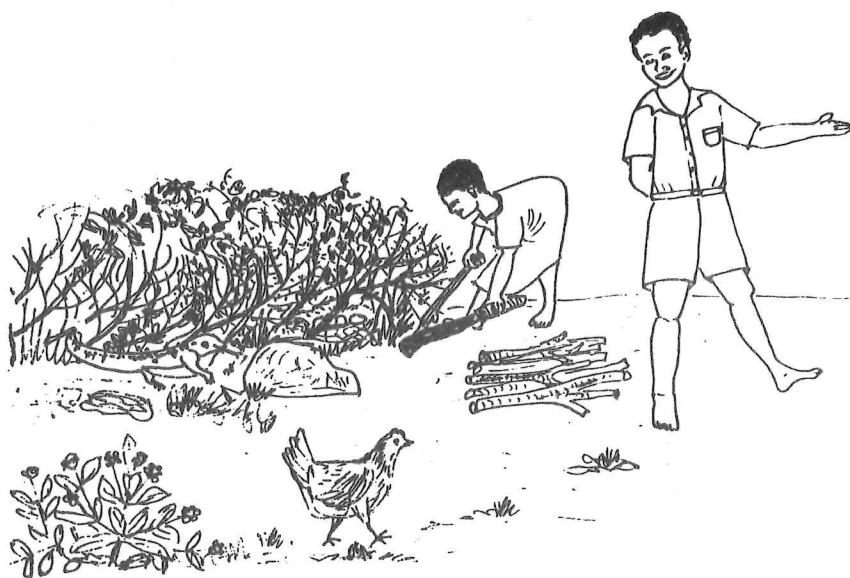
Nkû icia kûruga nkima.

Nkûngûgû nîa kûûraga nkûba.

Ruta nkûba nkimani!

nk Nk Nkû icia kûruga nkima.

Kîthoomo 26

Ngûkû ya Mûtugi îciaragîra rwincini. Mûtugi atiiyî ara îciaragîra. Nakwenda kûthi kwendia makome. Wanja athiîte kuuna nkû, oona makome.

"Eera, Mûtugi! Ncû woone ara ngûkû yaku îciaragîra rwincini. Ûthukie makome matikarîgwe i ncaana."

Kîrema _____ mbu.

nakuuga
nakuugia
nakuiga

Kîbaara auma na _____.

kûgûrû
nkûngûgû
nkûngûrû

¹ ngûkû
ngû

ngûkû

²

û	i	î	e
ngû	ngi	ngî	nge

³

ngû	ngi	ngî	nge
nkû	nki	nkî	nke

^{4a}

ngû	na	kû	ndû
ma	re	mba	ga
ya	rî	ngi	ki
me	ko	nû	ge

^{4b}

ngû ndû ngûndû
ngû rwe ngûrwe

⁵

Narîyaga ngûkû. Nûrîyaga ngûkû.

Ngûkû îkûrekia makome.

Ngûkû yathi ngûndûni.

Nîîkûrîa ngi na ngige.

Ngûkû îtirîyaga ngûrwe.

Îrîyaga ngi, ngige na ngûmba.

ng Ng nc Nc Ngûkû Rwinci

Kîthoomo 27

“Inkwenda kûthi kwendia makome
maakwa îndî. Kîrema, ngwatia
gûkamata mama tûgeekîre kathetini.
Gancwe katheti kara ga Cûûcû
mbîkîre ku. Kîrema, ûtigatonge îkome
rîru ndatiga agu rwincini. Ngûku
îkoongeera îguîke.”

Wanja athiîte _____ nkû.

kûûna
kaana
kuuna

Ngûkû yaku _____ rwincini.

îrekagîria
irekagîra
arekagîra

¹ nkwayî
nkwa

²

a	e	i
nkwa	nkwe	nkwi

³

nkwa	nkwe	nkwi
ngwa	ngwe	ngwi
ncwa	ncwe	ncwi

nkwayî

^{4a}

wa	ngwa	a	na
ti	gû	ri	ce
ma	ngû	ka	mû
ta	nkû	e	ni

^{4b} ngwa ti a
ngwatia

nkwa yî
nkwayî

ga ncwe
gancwe

⁵ Ngwatia gûkamata!
Mûgwatie gûkamata!

Ngwatia gûceria ngûkû!

Wangwatia nani ngakugwatia
gûkamata nkû.

Îngweteereete Wanja angwatia.

Nkw Ngw Ncw Gancwe nkwayî!

Kîthoomo 28

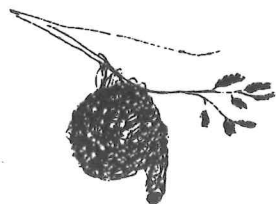
Kîrema arî na ntara ya nthonjo.
Nakwenda gwîkîra îkome rîa Mûtugi
ntarani. Arîenda kwitha rîrî ntarani ya
nthonjo kaingo agookia. Kîrema
nakûthi kwitha ntara îra ya nthonjo
mûthwanani.

Gancwe ——— kara ga cûûcû.

Arî na ———.

katheti
mûnda
mûrîmi

mûno
mûnda
mûremu

ntara

¹

ntara
nta

²

a	o	î	e
nta	nto	ntî	nte

³

nta	nto	ntî	nte
nda	ndo	ndî	nde
ta	to	tî	te

^{4a}

nta	nto	a	ntho
njo	ro	nîî	ni
no	ra	ntu	ci
î	ndu	ya	rî

^{4b}

ntho njo
nthonjo

nto o ro
ntooro

ntu ndu
ntundu

⁵

Ntara ya ntooro.
Ntara cia ntooro.

Nîîno ntara ya ntooro.

Ntundu îrî ntarani ya ntooro.

Ntundu nîrîyaga ntooro?

Ntiîyî nûntû ntoona.

nt Nt nth Nth Ntara ya ntooro

Kîthoomo 29

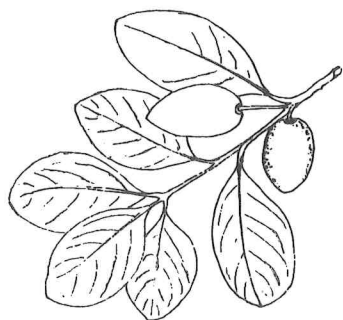
Kîrema agûtûûgîria ntara îra îrî na
îkome rîa Mûtugi rwong'ini. Akwa-
mbîîria kûrîa nthwana mûthwanani.
Wabûra agûkuuyîîria nthwana atua,
aringithia ntara yarûka. Akîthara ntara
onokia îkome, aamuntwa i rûthonjo
rwa mûthwana njara. Ntara nagûûka
yagwa nthî na îkome rîa Mûtugi riakua.

Kîrema ari na _____ ya nthonjo.

_____ ya ntooro.

ntûra
ntara
ntura

ntîrî
ntiro
ntara

nthwana

¹ nthwana
nthwa

²   a   o   i
nthwa   nthwo   nthwi

³   nthwa   nthwo   nthwi
     ntwa   ntwo   ntwi

^{4a}

nthwa	nda	î	nta
na	nî	ti	kî
ga	a	ra	rî
û	ne	kû	nthû

^{4b}

nthwa na nthwana
nthwa ri ga nthwariga

⁵ Ndararîa nthwana.
Ûrarîa nthwana?
Ntaarîa nthwana.
Îrîa nthwana!

Kîrema nakûrîa nthwana.

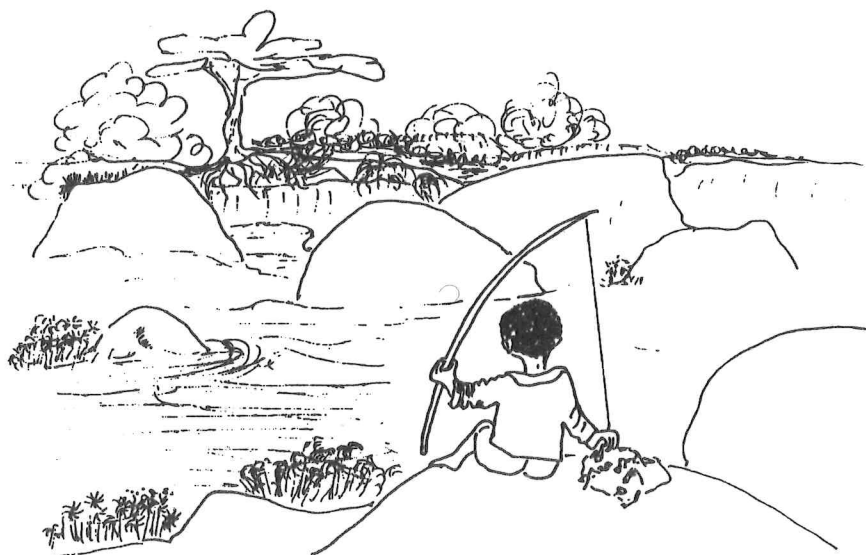
Atiene nthwariga îîra.

Nthwariga îtirîyaga nthwana.

Îrîyaga nthûnîkî na nthwanariûa.

ntw Ntw nthw Nthw Nthwana.

Kîthoomo 30

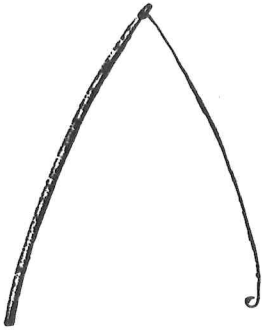
Kîrema akûthûûra îkome rîakua.
Akûthûcia ndwano athi gûtega
makûyû. Nakûmenya akaaya
kûgwatwa i ng'ina agaaturwa. Kîrema
arî na tûpandi twa gûtega. Agwatire
mwereni waao. Indî waamwe na kûthi
gûtega nwanga akaûra atacooka mûciî.

_____ ntara, aamuntwa i rûthonjo.

Kîrema akumuntwa i _____.

akûthara
akathare
akîthara

rûthanju
rûthonjo
rûthûnjû

ndwano

ndwano
ndwa

2	a	e	i
	ndwa	ndwe	ndwi

3	ndwa	ndwe	ndwi
	ntwa	ntwe	ntwi

4a	ndwa	mbe	no	ri
	ga	yû	te	gû
	ti	nî	rî	a
	ku	na	te	ma

4b	ndwa no
	ndwano
	ndwa ri
	ndwari

5 Ndwano nî mbega.
Ndwari ti mbega.

Kîrema arî na ndwano.
Ndwano nîa gûtega makûyû.
Makûyû i ndaawa ya ndwari.
Ndwari ti mbega.

ndw ndw ndwari ti mbega.

